DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)

4. december 2008 *

I sag C-221/07,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 234 EF, indgivet af Sozialgericht Stuttgart (Tyskland) ved afgørelse af 26. april 2007, indgået til Domstolen den 2. maj 2007, i sagen:

Krystyna Zablocka-Weyhermüller

mod

Land Baden-Württemberg,

procesdeltager:

Bundesrepublik Deutschland,

har

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, K. Lenaerts, og dommerne T. von Danwitz, R. Silva de Lapuerta (refererende dommer), E. Juhász og J. Malenovský,

generaladvokat: M. Poiares Maduro
justitssekretær: R. Grass,

* Processprog: tysk.

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Land Baden-Württemberg ved H. Sprau, som befuldmægtiget

— den tyske regering ved J. Möller og M. Lumma, som befuldmægtigede

— den polske regering ved T. Nowakowski, som befuldmægtiget

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved V. Kreuschitz, som befuldmægtiget,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 18, stk. 1, EF.

2 Anmodningen er blevet fremsat i forbindelse med en tvist mellem Krystyna Zablocka-Weyhermüller og Land Baden-Württemberg i anledning af sidstnævntes afvisning af at tildele hende visse ydelser, som hun mener, at hun er berettiget til som efterlevende ægtefælle til et krigsoffer.

Nationale bestemmelser

3 Den nationale lovgivning, som er omhandlet i sagen, består af Bundesversorgungsgesetz (den tyske lov om forsorgsydelser til krigsofre) af 20. december 1950 i dens affattelse af 22. januar 1982 (BGBl. 1982 I, s. 21), som senest ændret ved lov af 19. juni 2006 (BGBl. 2006 I, s. 1305, herefter »BVG«), og Auslandsversorgungsverordnung (bekendtgørelse om udlandspension) af 30. juni 1990 (BGBl. 1990 I, s. 1321) (herefter »AuslVerV«), som gennemfører nævnte lov.

4 Efterladte til krigsofre har i henhold til BVG's § 9, nr. 5, i det væsentlige krav på efterladtepension som fastsat i lovens §§ 38-52. Foruden dette grundbeløb, som i øvrigt ikke indeksreguleres, består der, såfremt yderligere betingelser er opfyldt, et krav på skadestillæg ved krigsofrets skadesbetingede fiktive indtægtstab (BVG's § 40a) samt i givet fald på et plejetillæg (BVG's § 40b) og/eller en tillægspension (BVG's § 41). Er den efterlevende ægtefælle fyldt 45 år, kan der derudover i henhold til BVG's § 41, stk. 1, litra b), og § 41, stk. 2, også blive tale om en fuld tillægspension, for så vidt som der ikke skal modregnes egne indtægter.

5 I tillæg til disse ydelser er der principielt også krav på sygepleje i henhold til BVG's § 9, nr. 1, og § 10, stk. 4, første punktum, litra c), og krav inden for rammerne af

krigsofferforsorg i henhold til BVG's § 9, nr. 2, og §§ 25-27j. Disse ydelser er imidlertid mere behovsorienteret struktureret.

6 Når den, der anmoder om en ydelse, har bopæl eller sædvanligt opholdssted uden for Tyskland, finder undtagelsesbestemmelserne i BVG's §§ 64a-64f anvendelse.

7 BVG's § 64e, stk. 3, fastsætter:

»1. Krigsofre med bopæl eller sædvanligt opholdssted i en af de stater, der er udpeget ved bekendtgørelse i medfør af stk. 5, modtager en delpension i henhold til stk. 2-4. I øvrigt er kravet på pension suspenderet.

2. Delpensionen omfatter grundbeløbet, herunder skadestillægget i henhold til § 44, stk. 1, tillæg for alvorlig invaliditet, tillæg for personer med brug for hjemmepleje, pension til forældre og beslægtede i opstigende linje og tilskud til begravelsesudgifter op til en tredjedel af de beløb, der følger af §§ 31, 35, 36, 40, 46, 51 og 53, såvel som begravelseshjælpen fastsat i § 37. Grundbeløbet forhøjes for invalide med op til en tredjedel af beløbet fastsat i § 31, stk. 1, første punktum, hvilket udgør grundbeløbet for en invalid, hvis erhvervsevnetab er fastsat til 40%. Ved pensionsydelser tages der kun hensyn til udenlandsk indkomst i de tilfælde, der er opregnet i § 48. Ved ydelser til enker og forældreløse fratrækkes i alle tilfælde hele enkepensionen eller hele pensionen for forældreløse, og som grundlag anvendes en tredjedel af referencebeløbet nævnt i § 33, stk. 1, litra a). Beregningen af tilskuddet til begravelsesudgifter sker i alle tilfælde ud fra det højeste af de i § 36, stk. 1, andet punktum, og § 53, andet punktum, nævnte beløb.

3. Delpensionen omfatter ligeledes tilskud til terapi i henhold til § 64a, stk. 1. De i § 11, stk. 3, opregnede tilskud udbetales ikke. Bundesministerium für Arbeit und Soziales kan ved dispensation tillade udbetaling. Der gives tilskud til sygepleje i henhold til § 64a, stk. 2, under et midlertidigt ophold uden for de stater, der er omfattet af bekendtgørelse i overensstemmelse med stk. 5, når en lægeordineret hastebehandling er nødvendig. Der kan ikke anmodes om ydelser i henhold til første til tredje punktum, når der kan gøres krav på tilsvarende ydelser fra en offentlig eller privat forsikringsinstitution eller et lignende organ.

4. De i § 64b, stk. 1, nævnte forsorgsydelser til krigsofre kan ydes efter godkendelse fra Bundesministerium für Arbeit und Soziales. § 27b, stk. 3, første punktum, finder ikke anvendelse.

5. Forbundsregeringen kan efter bemyndigelse fra Bundesrat ved bekendtgørelse fastsætte de stater, hvori der ydes delpension i henhold til stk. 1 på grund af særlige omstændigheder og navnlig på grund af gennemsnitligt lavere sociale ydelser end i Forbundsrepublikken Tyskland, såvel som på grund af situationen og udviklingen efter anden verdenskrig. I bekendtgørelsen kan:

a) den i stk. 2, første punktum, fastsatte sats for delpension på en tredjedel fastsættes til en anden sats for visse ydelser, og beregningsmetoderne for ydelserne fastlægges nærmere

b) den i stk. 2, første og andet punktum, fastsatte sats for delpension ændres i tilfælde af, at den situation, delpensionen (i første punktum) er tildelt på baggrund af, ændrer sig væsentligt.

6. I særlige tilfælde kan delpensionen i henhold til stk. 2, første og andet punktum, samt i stk. 5, andet punktum, forhøjes efter godkendelse fra Bundesministerium für Arbeit und Soziales.

7. Pensionsydelserne, opregnet i stk. 2, første punktum, kan efter godkendelse fra Bundesministerium für Arbeit und Soziales tildeles under et midlertidigt ophold af mindst en uges varighed uden for stater, der er udpeget ved bekendtgørelse i henhold til stk. 5, i det omfang ydelserne overstiger beløbene fastsat i stk. 2, første og andet punktum, ligesom en tredjedel af tillægspensionen kan tildeles; stk. 2, tredje punktum, finder anvendelse. Der tages hensyn til perioder med hospitalsindlæggelse i henhold til denne lov eller rekonvalescens i henhold til § 27b med op til en tredjedel.«

8 I § 1 i AuslVerV, som er udstedt i henhold til BVG's § 64e, er følgende fastsat under overskriften »Anvendelsesområde«:

»Delpensionen, fastsat i [BVG's] § 64e, tildeles tyske statsborgere og personer af tysk oprindelse med bopæl eller sædvanligt opholdssted i Albanien, Bulgarien, Estland, Letland, Litauen, Polen, Rumænien, Rusland, Slovakiet, Slovenien, Tjekkiet, Ungarn og staterne i det tidligere Jugoslaviens og i det tidligere Sovjetunionen.«

9 § 2 i AuslVerV, 2) har, under overskriften »Afvigende delsats«, følgende ordlyd:

»1. Delsatsen i henhold til [BVG's] § 64e, stk. 2, første punktum, udgør 60%. Delsatsen udgør 45% for så vidt angår tilskud til begravelsesudgifter.

2. Delsatsen for tillæg i henhold til [BVG's] § 64e, stk. 2, andet punktum, udgør 40% af det gældende grundbeløb, i henhold til [BVG's] § 31, stk. 1, første punktum.

3. Børn, som har mistet begge forældre, oppebærer, som undtagelse til [BVG's] § 64e, stk. 2, første punktum, tre fjerdedele af grundbeløbet.

4. Invalide oppebærer et grundbeløb, der svarer til det hidtil udbetalte beløb, såfremt det er det mest gunstige.«

Hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

10 Krystyna Zablocka-Weyhermüller, som er polsk statsborger, født i 1952, giftede sig den 7. september 2002 med hr. Weyhermüller. Sidstnævnte, som var berettiget til invalidepension, idet han i mange år havde været anerkendt som alvorligt krigsinvalideret, døde den 12. januar 2004. Indtil sin død boede han i Tyskland inden for Versorgungsamt Münsters område, og han modtog herfra sin pension med adskillige tillæg såvel som forskellige godtgørelser. Sammen med pensionen beløb disse udbetalinger sig til 1 419 EUR om måneden.

11 Den 20. april 2004 anmodede Krystyna Zablocka-Weyhermüller i sin egenskab af krigsenke Versorgungsamt Münster om tildeling af fuld efterladtepension i henhold til BVG's bestemmelser. Hun henviste i anmodningen til, at hun er polsk statsborger, og meddelte sit ønske om i nær fremtid at flytte sin bopæl til Polen.

12 Den kompetente myndighed med hensyn til udlandspension anerkendte ved afgørelse af 27. maj 2004 Krystyna Zablocka-Weyhermüllers krav, alt imens den fastslog, at ægtemandens død var en følge af krigsskaden. Enkepensionen blev fastsat til 224 EUR om måneden som delpension ifølge BVG's §§ 40 og 64e for tiden fra den 1. februar 2004.

13 På baggrund af, at hendes mand havde oppebåret væsentligt højere ydelser, anmodede Krystyna Zablocka-Weyhermüller om en forhøjelse af den ydelse, hun havde fået bevilget. Anmodningen blev afslået af den kompetente myndighed ved den under

hovedsagen anfægtede afgørelse af 19. januar 2005. Krystyna Zablocka-Weyhermüller fik ikke medhold i sin klage, der bl.a. var begrundet med en henvisning til den tidligere fælles husstand i Tyskland og den omstændighed, at Republikken Polen nu er medlem af Den Europæiske Union.

14 Under hovedsagen har Land Baden-Württemberg den 20. marts 2007 indvilliget i, at sagsøgeren i overensstemmelse med BVG's § 64e, stk. 6, tildeles en forhøjet delpension på størrelse med det pågældende grundbeløb med tilbagevirkende kraft for tiden, fra pensionen blev udbetalt første gang. Den månedlige pensionsydelse beløber sig herved til 372 EUR.

15 På denne baggrund har Sozialgericht Stuttgart besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»[…] [Er] de begrænsninger af ydelserne, der er fastsat i den tyske lovgivning i forbindelse med social sikring i henhold til [BVG's] § 64e i forhold til pensionsberettigede med bopæl eller sædvanligt opholdssted i Polen som ny medlemsstat af [Unionen] […], i overensstemmelse med den trinhøjere fællesskabsret, navnlig ud fra synspunkter, der vedrører den frie bevægelighed [?]«

Om det præjudicielle spørgsmål

16 Med sit spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 18, stk. 1, EF er til hinder for en medlemsstats lovgivning, hvorefter sidstnævnte nægter at

udbetale bestemte ydelser, som tildeles efterlevende ægtefæller til krigsofre, alene med den begrundelse, at de har bopæl på nogle nærmere bestemte medlemsstaters område.

Formaliteten

17 Såvel Land Baden-Württemberg som den tyske regering er af den opfattelse, at anmodningen om præjudiciel afgørelse bør afvises.

18 De har anført, at det forelagte spørgsmål er uden relevans for afgørelsen af den ved den forelæggende ret verserende sag for så vidt angår det grundbeløb for enkepension, som i henhold til BGV's § 64e, stk. 1, første punktum, er begrænset til delpension, eftersom dette pensionsbeløb blev forhøjet, svarende til det fulde grundbeløb med tilbagevirkende kraft. Ifølge den tyske regering er en lovændring i øvrigt under forberedelse for at hæve delpensionen fra den nuværende delsats på 60% til 100% med virkning fra den 1. januar 2008.

19 Tilsvarende har den tyske regering anført, at det ikke er godtgjort, at det forelagte spørgsmål er relevant for afgørelsen af hovedsagen med hensyn til andre ydelser, der bevilliges afhængigt af indkomst, og hvis udbetaling er suspenderet i henhold til BGV's § 64e, stk. 1, første punktum. Sagsøgeren i hovedsagen har under retsmødet ved den forelæggende ret indgivet en yderligere anmodning om ændring af ydelserne, dog uden at have anført noget anbringende til støtte herfor.

20 I denne forbindelse bemærkes, at inden for rammerne af proceduren indført ved artikel 234 EF tilkommer det udelukkende den nationale ret, som tvisten er indbragt for, og som har ansvaret for den retsafgørelse, der skal træffes, på grundlag af omstændighederne i den konkrete sag at vurdere, såvel om en præjudiciel afgørelse

er nødvendig for, at den kan afsige dom, som relevansen af de spørgsmål, den forelægger Domstolen. Når de stillede spørgsmål vedrører fortolkningen af fællesskabsretten, er Domstolen derfor principielt forpligtet til at træffe afgørelse (jf. bl.a. dom af 18.7.2007, sag C-119/05, Lucchini, Sml. I, s. 6199, præmis 43, og af 15.11.2007, sag C-162/06, International Mail Spain, Sml. I, s. 9911, præmis 23). Domstolen kan kun afvise en anmodning fra en national ret, såfremt det klart fremgår, at den ønskede fortolkning af fællesskabsretten savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand, når problemet er af hypotetisk karakter, eller når Domstolen ikke råder over de faktiske og retlige oplysninger, som er nødvendige for, at den kan foretage en saglig korrekt besvarelse af de stillede spørgsmål (jf. bl.a. dom af 13.3.2001, sag C-379/98, PreussenElektra, Sml. I, s. 2099, præmis 39, af 5.12.2006, forenede sager C-94/04 og C-202/04, Cipolla m.fl., Sml. I, s. 11421, præmis 25, af 7.6.2007, forenede sager C-222/05 — C-225/05, van der Weerd m.fl., Sml. I, s. 4233, præmis 22, og af 8.11.2007, sag C-379/05, Amurta, Sml. I, s. 9569, præmis 64).

21 I den foreliggende sag bemærkes, at den nationale ret — som det fremgår af forelæggelsesafgørelsen — har forsynet Domstolen med en detaljeret gennemgang af den faktiske og juridiske baggrund for hovedsagen samt af grundene til, at den har anset en besvarelse af det forelagte spørgsmål for nødvendig for sin afgørelse af sagen.

22 Desuden har den forelæggende ret — som svar på Domstolens anmodning til den om at uddybe forelæggelsen — præciseret, at bortset fra den forhøjede delpension, nævnt i denne doms præmis 14, er det med hensyn til grundbeløbet for enkepension fortsat omtvistet mellem parterne i hovedsagen, om der består ret til ydelserne fastsat i BGV's §§ 40a, 40b og 41.

23 Følgelig kan anmodningen om en præjudiciel afgørelse antages til realitetsbehandling.

Om anvendelsen af artikel 18, stk. 1, EF

24 Det må indledningsvis afgøres, om en situation som den i hovedsagen omhandlede er omfattet af fællesskabsrettens anvendelsesområde, herunder navnlig artikel 18, stk. 1, EF.

25 Hvad for det første angår denne bestemmelses personelle anvendelsesområde skal det alene bemærkes, at ifølge artikel 17, stk. 1, EF har enhver, der er statsborger i en medlemsstat, unionsborgerskab. Ifølge artikel 17, stk. 2, har unionsborgere desuden de rettigheder og er underkastet de pligter, der er indeholdt i EF-traktaten, herunder de i artikel 18, stk. 1, EF omhandlede (dom af 26.10.2006, sag C-192/05, Tas-Hagen og Tas, Sml. I, s. 10451, præmis 18, og af 22.5.2008, sag C-499/06, Nerkowska, Sml. I, s. 3993, præmis 21).

26 Krystyna Zablocka-Weyhermüller er i sin egenskab af polsk statsborger ifølge artikel 17, stk. 1, EF unionsborger og kan som følge heraf om nødvendigt påberåbe sig de rettigheder, der er knyttet til denne status, herunder den ret til at færdes og opholde sig frit, som er fastsat i artikel 18, stk. 1, EF (Nerkowska-dommen, præmis 22).

27 Hvad for det andet angår det materielle anvendelsesområde for artikel 18, stk. 1, EF bemærkes, at på fællesskabsrettens nuværende udviklingstrin henhører en ydelse som

den i hovedsagen omhandlede, der har til formål at yde efterlevende ægtefæller til krigsofre erstatning, under medlemsstaternes kompetence (jf. i denne retning Tas-Hagen og Tas-dommen, præmis 21, samt Nerkowska-dommen, præmis 23).

28 Sidstnævnte er dog forpligtet til at udøve deres kompetence under overholdelse af fællesskabsretten, navnlig traktatens bestemmelser om unionsborgeres ret til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område (Tas-Hagen og Tas-dommen, præmis 22, samt Nerkowska-dommen, præmis 24).

29 Domstolen har allerede fastslået, at de situationer, som er omfattet af fællesskabsrettens materielle anvendelsesområde, bl.a. omfatter de situationer, der er knyttet til udøvelsen af de ved traktaten sikrede grundlæggende friheder, og dem, der er knyttet til udøvelsen af retten til at færdes og opholde sig på medlemsstaternes område i henhold til artikel 18 EF (dom af 15.3.2005, sag C-209/03, Bidar, Sml. I, s. 2119, præmis 33, og af 12.7.2005, sag C-403/03, Schempp, Sml. I, s. 6421, præmis 17 og 18, samt Nerkowska-dommen, præmis 26).

30 Det må i det foreliggende tilfælde konstateres, at en situation som den, Krystyna Zablocka-Weyhermüller befinder sig i, henhører under retten for unionsborgerne til at færdes og opholde sig frit i medlemsstaterne. Sagsøgeren i hovedsagen har nemlig ved at bosætte sig i Polen udøvet den ret, som ifølge artikel 18, stk. 1, EF tilkommer enhver unionsborger til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område.

31 Endvidere fremgår det klart af de sagsakter, som den forelæggende ret har fremsendt til Domstolen, at det forhold, at Krystyna Zablocka-Weyhermüllers krav på pension er suspenderet i henhold til BGV's § 64e, stk. 1, andet punktum, og stk. 5, samt AuslVerV's § 1, alene er begrundet i, at hun har taget bopæl i Polen.

32 Det følger af ovenstående betragtninger, at en situation, hvori Krystyna Zablocka-Weyhermüllers udøvelse af en frihed, som er anerkendt i Fællesskabets retsorden, har betydning for sidstnævntes ret til ydelser fastsat i en medlemsstats nationale lovgivning, henhører under fællesskabsrettens anvendelsesområde, bl.a. artikel 18, stk. 1, EF.

33 Det må derfor undersøges, om artikel 18, stk. 1, EF skal fortolkes således, at den er til hinder for en national lovgivning, der betinger udbetalingen af visse ydelser, som tildeles efterlevende ægtefæller til krigsofre, af, at den berettigede har bopæl enten i den medlemsstat, som tildeler en sådan ydelse, eller i en anden medlemsstat, som ikke figurerer på en liste, fastsat af førstenævnte stats regering ved bekendtgørelse.

Om bopælsbetingelsen

34 Hvad angår rækkevidden af artikel 18, stk. 1, EF har Domstolen tidligere fastslået, at de i traktaten fastsatte rettigheder med hensyn til fri bevægelighed ikke ville få fuld gennemslagskraft, såfremt en statsborger fra en medlemsstat kunne blive afskrækket fra at udøve dem på grund af hindringer for sit ophold i værtsmedlemsstaten som følge

af en lovgivning i en anden medlemsstat, der straffer det forhold, at han har udnyttet rettighederne (jf. i denne retning dom af 29.4.2004, sag C-224/02, Pusa, Sml. I, s. 5763, præmis 19, Tas-Hagen og Tas-dommen, præmis 30, samt Nerkowska-dommen, præmis 31).

35 En national lovgivning, som stiller visse unionsborgere ringere, blot fordi de har gjort brug af deres ret til frit at færdes og tage ophold i en anden medlemsstat, udgør en begrænsning af de friheder, som ifølge artikel 18, stk. 1, EF tilkommer enhver unionsborger (jf. i denne retning dom af 18.7.2006, sag C-406/04, De Cuyper, Sml. I, s. 6947, præmis 39, Tas-Hagen og Tas-dommen, præmis 31, samt Nerkowska-dommen, præmis 32).

36 BGV og AuslVerV udgør imidlertid en sådan restriktion. Denne lovgivning, som underlægger udbetalingen af visse ydelser, som tildeles efterlevende ægtefæller til krigsofre, den betingelse, at de har bopæl på det nationale område eller i en anden medlemsstat, som ikke figurerer på en liste over medlemsstater fastsat ved bekendtgørelse af regeringen i den medlemsstat, der bevilliger disse ydelser, kan afskrække unionsborgere, som befinder sig i en situation som den, sagsøgeren i hovedsagen befinder sig i, fra at udøve deres ret til at færdes og opholde sig frit i en medlemsstat, der figurerer på nævnte liste.

37 En national lovgivning, som opstiller en sådan restriktion for unionsborgeres udøvelse af friheder, er kun berettiget efter fællesskabsretten, såfremt den er begrundet i objektive, almene hensyn, der er uafhængige af de berørte personers nationalitet og står i rimeligt forhold til det formål, der lovligt tilstræbes med den nationale lovgivning (jf. i denne retning De Cuyper-dommen, præmis 40, Tas-Hagen og Tas-dommen, præmis 33, samt Nerkowska-dommen, præmis 34).

38 Det fremgår af de indlæg, som er afgivet for Domstolen af såvel Land Baden-Württemberg som af den tyske regering, at restriktionen i BVG har til formål at sørge for, at ydelsen er tilpasset modtagere med bopæl uden for Tyskland, idet der tages hensyn til de aktuelle forskelle mellem leveomkostningerne, indkomsten og det beløb, der i gennemsnit udbetales som sociale ydelser, i henholdsvis denne medlemsstat og den medlemsstat, den berettigede har bopæl i. Desuden er restriktionen ifølge de nævnte indlæg ligeledes begrundet i nødvendigheden af at sikre en passende kontrol med de berettigedes arbejdsmæssige og sociale situation, bl.a. deres indkomst.

39 Såvel ønsket om at tilpasse en ydelse efter de nævnte forskelle mellem de to pågældende medlemsstater, som nødvendigheden af at sikre en passende kontrol med de berettigedes arbejdsmæssige og sociale situation udgør givetvis objektive, almene hensyn, der kan begrunde, at betingelserne eller de nærmere regler for udbetaling af ydelser som de i hovedsagen omhandlede kan påvirke den frie bevægelighed.

40 Selv om den begrænsning, der er fastslået i denne doms præmis 36, kan begrundes i de objektive, almene hensyn nævnt i den foregående præmis, må begrænsningen dog ikke være uforholdsmæssig i forhold til det mål, som ønskes opnået. Det fremgår af Domstolens praksis, at en foranstaltning er forholdsmæssig, når den er egnet til at sikre opfyldelsen af det tilstræbte formål og ikke går videre, end hvad der er nødvendigt hertil (De Cuyper-dommen, præmis 42, samt Tas-Hagen og Tas-dommen, præmis 35).

41 En bopælsbetingelse som den i hovedsagen omhandlede kan imidlertid ikke anses for proportional i forhold til de tilstræbte formål.

42 Det bemærkes, at AuslVerV's § 1 udtrykkeligt begrænser anvendelsen af BGV's § 64e til at gælde berettigede med bopæl eller sædvanligt opholdssted dels på én af de ti i bestemmelsen nævnte medlemsstaters område, dels enten i Albanien, det tidligere Jugoslavien eller det tidligere Sovjetunionen.

43 Der er dog stater, som ikke er nævnt i AuslVerV's § 1, hvor leveomkostningerne er lavere end i visse af de i bestemmelsen omhandlede medlemsstater. Endvidere er der betydelige forskelle mellem de deri nævnte stater.

44 Tilsvarende bør nødvendigheden af at sikre en passende kontrol med de berettigedes arbejdsmæssige og sociale situation gøre sig gældende i samme grad i alle medlemsstater, uanset om de er anført i AuslVerV's § 1 eller ej.

45 Følgelig opfylder en lovgivning som den i hovedsagen ikke de formål, der er påberåbt af såvel Land Baden-Württemberg som den tyske regering og gengivet i denne doms præmis 38.

46 For så vidt som en sådan lovgivning kun suspenderer udbetalingen af deri fastsatte ydelser, kan det desuden ikke med føje gøres gældende, at lovgivningen er egnet til at tilpasse ydelserne under hensyntagen til de aktuelle forskelle, der er mellem

Forbundsrepublikken Tyskland og den berettigedes bopælsstat for så vidt angår leveomkostningerne, indkomsten og det beløb, der i gennemsnit udbetales som sociale ydelser.

47 Endelig bemærkes, at selv om det antages, at kontrol med de berettigedes arbejdsmæssige og sociale situation må anses for nødvendig med hensyn til ydelser, der bevilliges afhængigt af indkomst, forholder det sig ikke desto mindre således, at suspension af ydelserne udgør en foranstaltning, der går videre, end hvad der er nødvendigt for at iværksætte en sådan kontrol.

48 Henset til ovenstående betragtninger skal det forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 18, stk. 1, EF skal fortolkes således, at den er til hinder for en medlemsstats lovgivning, hvorefter sidstnævnte nægter at udbetale bestemte ydelser, som tildeles efterlevende ægtefæller til krigsofre, alene med den begrundelse, at de har bopæl på nogle nærmere bestemte medlemsstaters område.

Sagens omkostninger

49 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Fjerde Afdeling) for ret:

Artikel 18, stk. 1, EF skal fortolkes således, at den er til hinder for en medlemsstats lovgivning, hvorefter sidstnævnte nægter at udbetale bestemte ydelser, som tildeles efterlevende ægtefæller til krigsofre, alene med den begrundelse, at de har bopæl på nogle nærmere bestemte medlemsstaters område.

Underskrifter